

ובמדרשו של רבי נחניא בן הקנה (ספר הבהיר אוח קסב) הזכירו עוד סוד גדול בזכור ושמו, ועל הכלל חזיה הזכירה כיום והשמירה בלילה, והוה מאמר החכמים (כ"ק ל"ב) שאומרים בערב שבת באי כלה באי כלה, באו ונצא לקראת שבת מלכה כלה, ויקראו לברכת היום קדושה רבא (פסחים י"ק). שהוא הקדוש הגדול, ותבין זה. ואמת הוא ג"כ כי מרת זכור רמזו במצות עשה, והוא היצא ממדת האהבה והוא למדת הרחמים, כי העושה מצות אדוניו אהוב לו ואדוניו מרחם עליו, ומדת שמור במצות לא תעשה, והוא למדת הדין ויוצא ממדת היראה, כי הנשמר מעשות דבר הרע בעיני אדוניו ירא אותו, ולכן מצות עשה גדולה מצות לא תעשה, כמו שהאבה גדולה מהיראה, כי המקיים ועושה בגופו ובממתו רצון אדוניו זהו גדול מהנשמר מעשות הרע בעיניו, ולכן אמרו ראשי עשה דחיי לא תעשה, ומפני זה יהיה העושה במצות לא תעשה גדול ועושיין בו דין כגון מלקות ומיתה, ואין עושיין בו דין במצות עשה כלל אלא במורדן, כמו לולב וציצית איני עושה, סוכה איני עושה, שסנהדרין היו מכין אותו עד שיקבל עליו לעשות או עד שתצא נפשו:

16) עין חכמה

לד, יב ולכל המורא הגדול אשר עשה משה וכו'. הרמב"ן פירש יתרו ביאר טעם דעשה דוחה לא

1 תעשה י. דאף דלא תעשה חמור יא, זה במי שעושה מדעת עצמו. אם כן העושה מעשה ומירה, גדול חטאו ממי שאינו עושה מעשה ואינו מקיים רצון הש"י. אבל מי שעושה מרצון הש"י, אם אנו נשקול במאוני צדק מה עדיפא טפי, אם לעבור ולא תעשה או לקיים העשה, על זה אמרינן 6 דהעושה מעשה מראה אהבה להמצוה השי"ת, ומי שמונע מעשות לא תעשה הוא בגדר ירא, וגדול 6 מדת האהבה מהיראה אצל השי"ת. לכן עדיפא שתדחה העשה לל"ת, כיון שמה שלובש כלאים 11 בציצית אין זה מצד המרי רק מצד ציור השי"ת ללבוש גדילים. אבל כשעושה נגד רצון השי"ת, ודאי גדול הממרה, ועונשו חמור ממי שמתעצל ואינו עושה מצוה. זה ביאור דבריו י. ולפי זה אתי שפיר, דבמקדש שהשכינה שורה, ועשרה 6 נסים נעשו (אבות ה, ה), ומרוב ההרגל של האדם בדיקות להשי"ת נקל למצוא מדת האהבה, לכן הזהירה תורה (ויקרא כו, ב) "וממקדשי תיראו", ששם נקל לבעוט ולסור מדת הפחד מהאדם. ולכן (זבחים צו, ב): אין עשה דוחה לא תעשה

11 שבמקדש י. כי בעיני המקדש. שם גדול התועלת מהיראה לבלי עשות מה שהזהירה תורה, מהתועלת ממה שיעשה האדם מה שצוה תורה. וזה טעם מושכל. ולכן (דברים ו, יג) "את ה' אלהיך תירא ואותו תעבד", כי במקום העבודה 6 נקל לקנות אהבה, צוה על היראה. ולכן בימי שלמה שהיה התגלות כבוד ה' והבית מלא עשן י. והגיעו כל העם לראות השכינה ולבוא למעלת הגבואה, כמו שאמר "וירוגו" י. היתה אהבה לא יראה. אבל בימי משה היה אהבה ויראה. שבכל 11 עת נענשו באופן גורא י. וזה שאמר הכתוב "לא קם נביא וכו' לכל המורא הגדול", ולגבי משה ידאה מילתא זוטרתו י. אבל בגדר אהבה של השי"ת קם במלכים — זה שלמה, וזה שכונו חז"ל: אבל במלכים קם י. ולכן השי"ת שלם לו ככתוב (שמואל ב, יב, כד) "וה' אהבו", ונקרא (שם שם פסוק כה) "ידידיה". /